

Politie

Parlement en wetgeving

De consequentie van een demissionair kabinet is het geringe aantal wetsvoorstellen dat nog in de Kamer wordt behandeld en het geringe aantal wetsvoorstellen dat wordt ingediend. Wel werden een aantal onderdelen van het *Beleidsplan Politie 1989* uitvoerig besproken. Zo was er op 14 maart het mondelinge overleg tussen de vaste commissie voor de politie en de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie over de tweede voortgangsrapportage van de Stuurgroep Automatisering en Verbindingen (TK, Z 1988/89, 20 811, nr. 11). De na afloop van dit overleg onbeantwoord gebleven vragen wer-

den in een brief van 1 mei door de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie beantwoord (TK, Z 1988/89, 20 811 nr. 12). In de brief werd ingegaan op de verantwoordelijkheden t.a.v. de automatisering van de politieke informatievoorziening en werd een overzicht gegeven van de verschillende, daarbij betrokken, instanties.

Op 1 juni was er het definitieve regeringsstandpunt over de herverdeling politiesterkte (TK, Z 1988/89, 20 811, nr. 13). De basis van de voorgestelde maatregelen is de meting die aan het rapport 'De politie beter verdeeld' ten grondslag heeft gelegen. De herverdelingsoperatie vangt aan op 1 juli en moet in vier jaar zijn volbracht. Sterktestijgingen worden tot maximaal 30% van de huidige organieke sterkte toegekend terwijl sterktedalingen beperkt blijven tot 10% van de huidige organieke sterkte. Bovendien vinden er geen gedwongen overplaatsingen plaats. Tevens wordt er een beraadgroep ingesteld - Compact Beraad II - die zich moet bezinnen op de vraag wat in combinatie met een nieuw sterkteverdeelsysteem het gewenste (minimum)-niveau van politiezorg is.

Het *Schengenoverleg*, als internationale verplichting, ging gewoon door. Ten eerste was er de lijst van vragen en antwoorden van 12 juni (TK, Z 1988/89, 19 326, nr. 11). Verder waren er de brieven van de staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken en van Justitie van 16 juni (TK, Z 1988/89, 19 326, nr. 12 en 13) waarin een overzicht werd gegeven van de stand van zaken m.b.t. o.a. de politieke en justitiële samenwerking. Belangrijke punten daaruit waren dat er een regeling komt omtrent de grensoverschrijdende observatie (in de regel

moet daarvoor via een rechtshulpverzoek vooraf toestemming voor worden gevraagd) en voor de grensoverschrijdende achtervolging (tot 10 km). De bovengenoemde stukken vormden de basis voor de behandeling in de Tweede Kamer van dit Schengen-overleg d.d. 28 juni (Handelingen TK, z 1988/89, nr. 90-6707 e.v.). De vraag van alle partijen om de verstreking van de ontwerp teksten van het aanvullend verdrag werd op principiële staatsrechtelijke en grondwettelijke gronden verworpen. Op 19 april en 28 juni vond er mondeling overleg plaats tussen de vaste commissies voor Justitie en voor EG-zaken en de staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken en Justitie en de minister van Justitie over de voortgang van het Schengenoverleg (TK, z 1988/89, nr. 18 en 19). Tot slot was er de brief van de staatssecretarissen van Binnenlandse Zaken en Justitie van 11 juli waarin zij verslag uitbrachten van het Bewindsoverleg dat plaatsvond op 29 en 30 juni 1989 te Parijs. De punten die daar werden behandeld waren o.a. de grensoverschrijdende achtervolging en het Schengen Informatie Systeem. De actieradius voor grensoverschrijdende achtervolging is daar bepaald op 10 km met de mogelijkheid om in bilateraal overleg verder te gaan.

Op 29 juni werd het wetsvoorstel tot *wijziging van de Politiewet* in verband met de behandeling van klachten over gedragingen van ambtenaren van politie en van militairen van de Koninklijke Marechaussee ingediend (TK, z 1988/89, 21 201). Uitgangspunt is dat klachten worden ingediend bij de verantwoordelijke korpsbeheerder. De korpsbeheerder dient elke bij hem ingediende klacht ter kennis te brengen van de OvJ.

De voorgestelde regeling is afgestemd op de procedure bij de Nationale ombudsman.

In het Staatsblad is opgenomen *het besluit tot wijziging van het besluit politietransactie en het besluit transactie Koninklijke Marechaussee* (Stb. 1989, nr. 259). Voortaan zullen ook een aantal overtredingen van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen vatbaar zijn voor politietransactie.

Het *Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen van 20 december 1988 (Wenen)* en door Nederland op 18 januari 1989 ondertekend, is in het Tractatenblad afgedrukt (Trb. 1989, 97).

Boeken en rapporten

In de loop van de voorbije maanden is er een allegaartje van boeken en rapporten verschenen. In een poging om ze hier enigszins overzichtelijk te presenteren kan allereerst melding worden gemaakt van de algemene beschouwingen die A. Heijder op 19 januari jl. ter gelegenheid van de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar in de politiestudies heeft gewijd aan het *Management van de politiefunctie* (Arnhem-Lochem, Gouda Quint-J.B. van den Brink). Omdat in deze rede nogal wat aandacht wordt geschonken aan de verhouding tussen de reguliere en de particuliere politie, past het vervolgens om de aandacht te vestigen op de volgende publikaties. Ten eerste het onderzoeksrapport van A.B. Hoogenboom: *Particuliere recherche: een verkenning van enige ontwikkelingen* ('s-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, nr. 85). Ten tweede het onderzoek dat enkele medewerkers van het Nederlands Eco-

nomisch Instituut, t.w. B.M. Verhoeff, A.C.P. Verster en L.H. Klaassen, in opdracht van de Stichting Maatschappij en Politie hebben gedaan: *Naar een economische benadering van criminaliteit en veiligheidszorg* (Dordrecht, SMP, 1988). Ten derde de bundel met inleidingen over het thema: *Verzekering en criminaliteit* die op 7 november 1988 zijn gehouden op het gelijknamige symposium ter viering van het 100-jarig bestaan van de Vereniging voor Verzekeringswetenschap; deze bundel werd geredigeerd door C.J.C.F. Fijnaut en J.H. Wansink en is verschenen bij Gouda Quint te Arnhem. En ten vierde het: *Verslag symposium: de financiering van de veiligheidszorg* dat op 20 januari 1989 te Utrecht plaatsvond over het eerder genoemde onderzoek aangaande dit thema (Dordrecht, SMP, 1989).

Voorts moet de aandacht worden gevestigd op enkele onderzoeken i.v.m. de werking van de politie. Hierbij mag allereerst nog worden gewezen op het boek van F. van Gemert: *Mazen en netwerken; de invloed van beleid op de drugshandel in twee straten in de Amsterdamse binnenstad* (Universiteit van Amsterdam, Instituut voor Sociale Geografie, 1988). In dit boek wordt nl. ook ingegaan op de rol van allerhande politietactieken enz. in dit verband. Hierbij sluit verder redelijk nauw aan het rapport van G.J. Veerman, G. Paulides en E.J. Hofstee: *Ik zal eens even vragen naar zijn naam*, dat handelt over de voor- en nadelen van een legitimatieplicht (Arnhem, Gouda Quint-wodc, nr. 89). Van een heel andere orde is voorts het proefschrift van E.M. Scholte: *Jeugd, politie en hulpverlening; preventieve hulp aan jongeren met psychosociale*

problemen (Leuven-Amersfoort, Acco, 1988).

In de sfeer van de opsporing dient voor alles melding te worden gemaakt van de omvangrijke studie die P. Klerks heeft geschreven over: *Terreurbestrijding in Nederland, 1970-1988* (Amsterdam, Uitgeverij Ravijn, 1989). Daarenboven mag op deze plaats niet onvermeld blijven het bundeltje opstellen dat door E.L.A.M. de Kerf en J. Wilzing is bezorgd over het thema: *Klant, kwaliteit en onderwijsbeleid aan de Rechterschool* (Lochem, J.B. van den Brink). Eveneens hoort hier het rapportje thuis dat L.J.M. Koolen, C.J. Wieberens en E.A.I.N. van den Berg hebben geschreven over de likop-stuk experimenten: *Geschied of niet geschied* ('s-Gravenhage, wodc, 1989). Meer naar de problematiek van de handhaving van de openbare orde toe is de bliksemstudie van het Crisis Onderzoek Team van de Rijksuniversiteit Leiden en de Erasmus Universiteit Rotterdam naar de *Onrust in de binnenscheepvaart: Het Granaria-conflict* (Arnhem, Gouda Quint, 1989).

Ook ligt er op mijn bureau nog de hele stapel rapporten met betrekking tot de verdeling van de politiesterkte in ons land. Om te beginnen is er natuurlijk het omstreden eindrapport van de Stuurgroep Kwantificering Politiewerk: *De politie beter verdeeld*, in oktober 1988 uitgegeven door de beide 'politie-departementen'. Voorts heeft het bureau Anderson, Elffers en Felix (AEF) de onderzoeken die hetzelfde in dit kader heeft gedaan - o.a. de meting van de werkdruk in 21 korpsen en het onderzoek naar de landdienst van het Korps Rijkspolitie-zonder titel enz. in eigen beheer uitgegeven (Utrecht,

1988). Dan heeft Veldkamp Markt-onderzoek eveneens haar bijdrage: *Het voorspellen van werkdruk van politie vanuit omgevingskenmerken*, op eigen titel gepubliceerd (Amsterdam, 1988). Hetzelfde deed het bureau Research International Nederland met het rapport van zijn leden D. Sikkel, H.J.J. van Erp en Th.M.M. Verhallen: *De PKP-bevolkingsonderzoeken naar het oordeel over de politie* (Amsterdam, 1988). Het rapport dat P.B. Boorsma en G.J.N. Bruinsma op verzoek van zo'n 50 gemeenten/korpsen over al de voorgaande rapporten hebben geschreven, is inmiddels door hen ook in eigen beheer uitgebracht onder de titel: *Politiesterkte in Nederland; opmerkingen naar aanleiding van het eindrapport 'De politie beter verdeeld' van de Stuurgroep Kwantificering Politiewerk*. In het verlengde van deze rapporten liggen enkele studies die een meer diepgaand inzicht bieden in het reële functioneren van de politie-organisatie. Ten eerste bedoel ik hier het proefschrift van A.J. Cozijnsen: *Het innovatievermogen van politie-organisaties* (Deventer, Kluwer Bedrijfswetenschappen, 1989), en het rapport van J.L. van Emmerik: *Groepscommandanten bij de rijkspolitie* (Arnhem, Gouda Quint-wodc, 1989).

Een geheel op zichzelf staand rapport is dat van D.J. van Viersen, J.J. van Oostem en E. Stulen: *Master of police administration; een nieuwe management-opleiding* (Nijmegen, rrs, 1989). Onder deze titel gaat een advies schuil m.b.t. de opleiding aan de Nederlandse Politie Akademie: haar afstemming op de praktijk, de opbouw en inhoud van het curriculum enz.

Tenslotte mag na al dit kwantitatief

georiënteerde eigentijdse gerapporteerd de lezing worden aanbevolen van de bijdragen over de ontwikkeling van het politiewezen in de bundel die S. Faber, S. van Ruller e.a. hebben samengesteld over: *Criminaliteit in de negentiende eeuw* (Hilversum, Uitgeverij Verloren, 1989). Verder heeft J.A. de Jonge onder de titel: *Zonder vrees en zonder blaam* een prentenboek gepubliceerd over de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee (Amsterdam, De Baataafse Leeuw, 1989). Een kostbaar kleinood is uiteindelijk het boekje: *Ondergedoken politie gestraft; Vught 1943*, dat door N. Alderbiesten met de hand is geschreven (en in eigen beheer is uitgegeven) over het gijzelaarschap van hemzelf en van zijn familie in het kamp te Vught als uitvloeisel van de terreurmaatregelen die H.A. Rauter in 1943 afkondigde om (Nederlandse) politiemensen in het gareel te houden.

Wat de literatuur aangaande het politiewezen in de omringende landen betreft kan eerstens naar Duitsland worden gekeken. Wie een goed beeld wil krijgen van de juridische complicaties i.v.m. het politie-apparaat aldaar, doet er goed aan alsnog het boek van H. Wagner te raadplegen: *Kommentar zum Polizeigesetz von Nordrhein-Westfalen und zum Musterentwurf eines einheitlichen Polizeigesetzes des Bundes und der Länder* (Neuwied und Darmstadt, Luchterhand, 1987). Uitermate actueel en relevant is verder de studie van U. Kausz: *Der suspendierte Datenschutz bei Polizei und Geheimdiensten* (Frankfurt, Campus Verlag, 1989). Maar boeiend is zeker ook het onderzoek van R. Mann naar o.m. het functioneren van het ss-politieapparaat in Duitsland zelf: *Protest und*

Kontrolle im Dritten Reich; national-sozialistische Herrschaft im Alltag einer rheinischen Groszstadt (Frankfurt, Campus Verlag, 1987).

Naar het wel en wee van het politiewezen in Groot-Brittannië toe verdient allereerst het tweede tussenrapport van C.F. Willis e.a. over: *The taperecording of police interviews with suspects* te worden genoemd (London, Her Majesty's Stationary Office, 1988). Maar in het licht van de problematiek van de politieke bestrijding van terrorisme mag zeker ook B. Porter's boek: *The origins of the vigilant state; the London Metropolitan Police Special Branch before the First World War* niet over het hoofd worden gezien. Enige verwantschap met deze historische studie vertonen 2 recente boeken over de particuliere politie. Ten eerste de overzichtsstudie van N. South: *Policing for profit; the private security sector* (London, Sage Publications, 1988). Opwindender is zeker het boek van T. Geraghty: *The bullet catchers; bodyguards and the world of the close protection* (London, Grafton Books, 1988). Maar belangrijker is dan weer de reportage van G. Northam: *Shooting in the dark; riot police in Britain* (London, Faber & Faber, 1988).

In Frankrijk zieken de kwalen van het politiebestedel ook nog maar steeds door. Wie enig idee wil krijgen van de laatste stand van het gevecht moet het boek van Ph. Madelin lezen: *La guerre des polices* (Paris, Albin Michel, 1989).